

Tukesin vuosi

2008

Johdon katsaus

Tukesin johtokuntaan kuuluvat ylijohtaja Seppo Ahvenainen, Tukes (vas.), päälakimies Timo Koskinen, SAK, toimitusjohtaja Tarja Hailikari, Suomen Sähkötuukkuliikkeiden Liitto, hallitusneuvos Antti Riivari, TEM, suunnittelija Tarja Valvisto, Tukes, johtokunnan puheenjohtaja, johtaja Aimo Kastinen, Kemianteollisuus ry. ja verkkojohtaja Pirkko Kiiski, Jyväskylän Energia Oy.

Tukesin toiminnan volyymi laski lievästi vuonna 2008. Määrärahojen käyttö vähentyi neljä prosenttia noin 10,6 miljoonaan euroon ja myös henkilöstön määrä väheni. Henkilötyövuosia kertyi vuoden aikana 112 (117 vuonna 2007). Tärkein syy muutokseen oli toimintavuonna aloitettu alueellistaminen. Säädosvelvoitteisiin perustuva viranomaispalvelujen kysyntä ja maksullisten palvelujen tuotot kuitenkin kasvoivat.

Keväällä 2008 työ- ja elinkeinoministeriö päätti Tukesin alueellistamisesta. Puolet Tukesin henkilöstöstä ja tehtävistä siirtyy Tampereelle vuoden 2010 loppuun mennessä. Tukesin sisäinen alueellistamisprojekti, AT-projekti, alkoi välittömästi ministeriön päätöksen jälkeen. Alueellistamispäätös on lisännyt henkilöstön vaihtuvuutta, mikä näkyy osin vuoden 2008 toiminnallisissa tuloksissa. Osaamisen ja toimintakyvyn ylläpitäminen muutoksessa on iso haaste.

Alueellistamisen onnistuminen vaatii lisärahoitusta sekä siirtymäaikana että sen jälkeen.

Taloudellinen taantuma ei vielä näkynyt keskuksen toiminnassa. Jos taantuma pitkityy ja syvenee, se vaikuttaa myös Tukesin palvelujen kysyntään.

Tukesin oma-aloitteisen tuotevalvonnan tarve riippuu välillisesti, mutta ei suoraan verrannollisesti tuotemarkkinoiden yleisistä suhdanteista. Uudet säädökset ja myös uudet laiteteknologiat ovat tärkeitä toiminnan määrää ja painopisteitä muotoilevia tekijöitä. EU:n uusi tuotelainsäädäntöpaketti sekä muun muassa ilmasto- ja energiapolitiikkaan liittyvä sääntely vaativat Tukesilta lisäresursseja etenkin energiategohkuuteen ja ekologisiin vaatimuksiin liittyvässä valvonnassa.

Tukes toimii poikkihallinnollisesti useiden hallinnonalojen asiantuntija- ja valvontaviranomaisena. Työ- ja elinkeinoministeriön toimialan tehtävät ovat määrärahoilla mitattuna hallitsevia (90 %), mutta erityisesti sisäasiainministeriön sekä ympäristöministeriön tehtäväalueet ovat myös vähitellen laajentuneet. Uusien vastualueiden lisääminen, kun se perustuu Tukesin toi-

mintajärjestelmän ja erityisosaamisen hyödyntämiseen, on vastaisuudessaakin järkevää ja valtionhallinnon kannalta kustannustehokasta.

Toimintavuonna nousi esille mahdollisia uusia tehtäväalueita. Näistä laajin on kansallisen kemikaaliviraston perustaminen Tukesin yhteyteen. Tähän tähtäävä valtiovarainministeriön työryhmän ehdotus sai vuoden 2009 alussa poliittisen hyväksynnän ja eteni suunnitteluvaiheeseen. Mahdollisia uusia tehtäviä tuovat myös kaivoslain uudistaminen, tuoteturvallisuusvalvonnan työnjaon tarkistaminen Kuluttajaviraston ja Tukesin kesken sekä Tukesin ja Mittatekniikan keskuksen välisen työnjaon tarkistaminen.

Tukesin toimintakyvyn kannalta merkittäviä tekijöitä lähivuosina ovat hallinnon tuottavuusohjelma ja alueellistaminen. Tuottavuuden toimenpideohjelma merkitsee Tukesille noin 11 prosentin suuruisista henkilöstön vähennyistä. Tulevaisuudessa on erittäin tärkeää, että Tukesin uusien tehtävien vaatimat lisähenkilötyövuodet ja -määrärahat pidetään erillään em. tuottavuuspäätöksestä. Jos teknisen turvallisuuden ja luotettavuuden taso halutaan pitää tavoiteuralla, on Tukesin talousarviohoiduksen riittävydestä huolehdittava yleisemminkin. Keskuksen strategiassa yhtenä tuottavuuslääkkeenä on korostetun riskiperusteinen toimintamalli. Tähän liittyvä toimintaprosessien virtaviivaistaminen sekä sähköisen toiminnan lisääminen ovat etenevässä hyvin. Myös nämä kehittämistoimet vaativat pitkäjänteistä kehittämishoitusta.

Toimintavuosi oli tuloksiltaan hyvä, kun otetaan huomioon alueellistamispäätökseen liittyvä merkittävä lisätyö. Keskeiset toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Taloudelliset tulokset ovat niin ikään hyviä. Taloudellisia resursseja jäi jonkin verran hyödyntämättä. Säästyneet määrärahat ovat kuitenkin ratkaisevan tärkeitä vuoden 2009 toiminnan taloudellisen pohjan varmistamisessa.

SEPPO AHVENAINEN
ylijohtaja

Viestintä

Turvallisuutta ja luotettavuutta edistävä viestintä on Tukesin perustehtäviä. Sen kautta se edistää visionsa mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Tukes viestii turvallisuuteen ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä toimialojensa asioista ammattilaisille ja kuluttajille.

Viestinnän kanavia ovat tiedotteet, artikkelit, oppaat, esitteet sekä verkkoviestintä, joka on nousutärkeimmäksi viestintäkanavaksi. Tukesin verkkopalvelussa vieraili toimintavuoden aikana päivittäin keskimäärin noin 600 kävijää, ja erilaisia palautteita ja kysymyksiä verkkopalveluun tuli vuoden aikana 450.

Tukesin toimialaan liittyvää turvallisuusaiheista viestintää ja valittujen strategisten viestintäteemojen esiintymistä mediassa seurataan säännöllisesti, samoin Tukesin omien tiedotteiden läpimenoa tiedotusvälineissä. Toimintavuoden aikana julkaistiin yhteensä 22 lehdistötiedotetta ja omilla verkkosivuilla lisäksi 31 muuta tiedotetta.

Tukes osallistui toimintavuoden aikana yhdessä sidosryhmiensä kanssa kolmeen viestinnän yhteishankkeeseen ja -kampanjaan sekä toteutti kuluttajille suunnatun ilotuliteturvallisuuskampanjan joulukuussa 2008.

Tukesin asiantuntijat esiintyivät aktiivisesti erilaisissa seminaareissa, luentotilaisuuksissa ja messuilla. Vuoden aikana ilmestyi 8 julkaisua ja 15 asiantuntija-artikkelia eri alojen ammattilehdissä.

Tutkimus ja kehittäminen

Vuoden 2008 aikana toteutettiin useita it-hankkeita, joissa kehitettiin eri toimialojen sähköisiä rekisterejä. Toimintavuoden alussa otettiin käyttöön laitosvalvonnan valvontakohderekisteri KEMU. Tiedonsiirto aluepelastuslaitosten valvomista vähäisten kemikaalikohteiden ilmoituksista KEMU-rekisteriin valmistui alkuvuonna.

Markkinavalvonnan MAREK-tietohallintajärjestelmän ensimmäinen vaihe otettiin käyttöön maaliskuussa ja toinen vaihe alkuvuodesta 2009. Järjestelmällä korvataan erillisiä tietokantoja ja manuaalisia menettelyjä ja yhdenmukaistetaan markkinavalvonnan toimintaprosesseja.

PAREK-painelaiterekisterin sähköistä tiedonsiirtoa ja rekisterin raportointia parannettiin.

Tukesin tutkimustoiminnan linjaus valmistui, ja sisäinen laatu- ja kehittämisryhmä LAKE perustettiin. Toimintavuoden aikana valmistui seitsemän tutkimus- ja selvitysraporttia.

Tukes osallistui EU:n teollisuuden turvallisuutta käsittelevän ETPIS-tutkimusyhteisön ja siihen liittyvän kansallisen FITPIS-platformin toimintaan, sekä Tekesin Turvallisuus 2007–2013-ohjelman Teollinen turvallisuus -osion johtoryhmätyöhön sekä rahoituskriteerien ja tutkimusaiheiden määrittelyyn.

Kansainvälinen yhteistyö eteni suunnitelmien mukaisesti. Kiinan valvontaviranomaisten kanssa solmittavat yhteistyösopimukset teknisen turvallisuuden ja metrologian aloilta ovat tekeillä.

Säädösten kehittämisessä Tukes avustaa vastuuministeriöitä. Vuoden 2008 aikana käynnissä olleet säädöshankkeet liittyivät muun muassa kaivoslain valmisteluun, jätelain uudistamiseen, akku- ja paristoasetuksen, EuP-säädösten ja RoHS-muutosten valmisteluun. Tukes antoi eri hallinnonaloille lausuntoja useista säädösehdotuksista ja osallistui muun muassa sähköalan ja ilotulitteiden standardisointitoimintaan.

Tukes osallistui myös Laatuokeskuksen järjestämään Suomen laatupalkinto 2008-kilpailuun ja sai Recognised for Excellence (R4E) -tunnustuksen sarjassa ”julkinen sektori”. R4E-tunnustus myönnetään Suomessa toimivalle organisaatiolle, joka saavuttaa laatupalkintokilpailussa vähintään 400 pisteen rajan.

Valvonta

Tuotteet ja laitteistot

Tukesin valvonta-alueella markkinoille saatetut tuotteet eivät teknisen vaatimustenvastaisuuden takia ole aiheuttaneet kuolemaan johtaneita onnettomuuksia. Onnettomuudet ovat tapahtuneet virheistä laitteiden käytössä, tuotteiden vikaantumisesta tai laitteiden muuttamisesta.

Tuotevalvonnan toimien määrä kasvoi hieman edellisvuoteen verrattuna.

• Sähkötuotteet

Sähkötuotteita, joissa on turvallisuutta vaarantavia ja vakavia puutteita, löytyi edellisvuotta enemmän. Lisäys selittyy pääosin markkinoilta löytyneistä erilaisiin tuotteisiin liitettyistä kaapeleista, jotka murtautuvat pakkasessa. Muilta osin vuoden valvontahavainnot ovat edeltävien vuosien kaltaisia.

• Sähkölaitteistot ja sähköurakointi

Vaatimustenmukaisuudessa ei havaittu merkittäviä muutoksia aiempaan nähden. Kuolemaan johtaneita sähkötapaturmia ei vuoden aikana sattunut.

Laitosvalvonta

• Kemikaalilaitokset ja räjähdetehtaat

Yritysten toimintaa arvioitiin valvonnassa käytetyn arviointimallin mukaisesti asteikolla 0–5. Valvontahavaintojen mukaan riskienhallinta on parantunut isoissa teollisuuslaitoksissa. Toimintatavoiltaan merkittävästi puutteellisten tuotantolaitosten osuus oli neljä prosenttia, mikä on tavoitteiden mukainen (alle 10 %).

Valvonnassa ja sitä tukevassa viestinnässä tulee laajamittaisen teollisen toiminnan lisäksi ottaa huomioon vähäisempi toiminta, sillä kuolemaan johtavia onnettomuuksia on sattunut kemikaalien vähäisessä ja kuluttajakäytössä: nestekaasun, bensiinin ja tärpätin käytössä. Kuluttajille sattuneet ilotuliteonnettomuudet sekä ilotulitetulipalot ovat johtuneet yleensä määräysten vastaisesta käytöstä.

• Paineelliset järjestelmät

Teollisuuden käyttämien uusien painelaitteiden ja kemikaalisäiliöiden valmistuksen yhteydessä tarkastuslaitoksia käytetään vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen säädösten edellyttämällä tavalla. Käytönaikaiseen tarkastuksen tekemiseen kiinnitettiin erityistä huomiota valitsemalla painelaitetarkastusten kattavuus turvallisuusindikaattoriksi.

Saadun tiedon perusteella painelaitteiden ja kuljetussäiliöiden käytönaikainen turvallisuus on pääsääntöisesti hyvällä tasolla.

Toimialan onnettomuudet

Toimialueella tapahtuneissa onnettomuuksissa kuoli 18 henkilöä, joista sähköpaloissa menehtyi 15. Kemikaalien pienikäytössä sattui kolme kuolemaan johtanutta onnettomuutta. Sähköpaloa aiheuttava kuolema ei ollut, mutta vakavia sähkötapaturmia ei vuonna 2008 ollut, mutta vakavia sähkötapaturmia rekisteröitiin.

Suomen silmälääkäriyhdistyksen keräämien tietojen mukaan ilotulitteet aiheuttivat vuodenvaihteessa 2007–2008 silmävammoja 44 henkilölle, näistä viisi loukkaantui vakavasti. 39 tapauksessa uhrilla ei ollut suojalaseja. Ennakkotietojen mukaan vuodenvaihteessa 2008–2009 silmävammojen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna.

Teollisen toiminnan onnettomuudet ja kemikaalivuodot ovat hieman nousseet viime vuosina. Professionnettomuuksien kokonaismäärä ei kuitenkaan ylitä tavoitearvoa.

Vuonna 2008 asetettiin kaksi tutkijaryhmää. Toisen tutki kesämökillä tapahtunutta kuolemaan joh-

● Yhteenveto tuotevalvonnan reaktiotoimenpiteistä 2006–2008

Toimenpiteet	2006	2007	2008
• Palauttamismenettely	18	19	23
• Myyntikielto	108	114	165
• Toimituskielto	74	75	73
yhteensä	200	208	261
• Huomautus	341	381	227
• Notifikaatiot	177	164	176
• RAPEX ¹⁾	19	17	18
yhteensä	196	181	194
• Selvityspyyntö	192	229	262
• Vakauskehotus	43	55	39
• Muu kehotus	34	78	57
• Nimileiman rekisteröinnin lopettaminen	15	26	5

¹⁾ EU:n tuoteturvallisuuteen liittyvä nopea tiedonvaihtojärjestelmä (System for the rapid exchange of information)

● Yhteenveto sähkölaitteistojen ja hissien valvonnan reaktiotoimenpiteistä 2006–2008

	2006	2007 ¹⁾	2008
• Käyttökiellot ja tarkastajien käyttökieltojen vahvistaminen	25	21	11
• Uhkasakkomenettely	1	5	1
• Kehotukset ja vakavat kehotukset	22	32	22
• Toimintakiellot tai rajoitukset	0	3	2
• Tutkintapyynnöt poliisille	17	9	-
• Korjauskehotus- ja infokirjeet	-	89	81
Yhteensä	65	159	117

¹⁾ Tiedot tarkistettu vuoden 2007 tilinpäätöksen jälkeen

● Valvontatapahtumat 2006–2008

	2006	2007	2008
• Luvat ja ilmoitukset	4 259	4 041	4 022
• Tutkinnot	1 657	1 701	1 955
• Rekisteröinnit (painelaitte- ja sähkölaiterekisteri)	13 200	13 650	12 700
• Turvallisuusselvitykset	4 + 50 ¹⁾	34 + 68 ¹⁾	71 + 7 ¹⁾
• Muut selvitykset	1 456	1 706	1 542
• Valvontakäynnit	5 701	5 438	5 796
- joista sähkötuotteet	2 755	2 542	2 776

¹⁾ Johtopäätökset + lisäselvityspyynnöt

Tukesin vuosi

2008

● Tukesin toimialalla sattuneissa onnettomuuksissa kuolleet 2002–2008

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
• Sähkölaitteet ja -laitteistot ¹⁾	5	4	7	1	4	1	-
• Nestekaasu	2	2	2	-	1	-	1
• Vaaralliset kemikaalit	1	3	1	-	-	1	2
• Räjähteet	3	-	-	-	-	-	-
• Hissit	1	1	-	-	-	-	-
• Kaivokset	-	1	-	-	-	-	-
• Ilotulitteet	-	-	1	1	-	-	-
• Painelaitteet	-	-	1	1	-	1	-
• Sähköpalot	12	9	25	17	24	17	15 ²⁾
Yhteensä	24	20	37	20	29	20	

¹⁾ Vuonna 2008 Tukes selvitti Tilastokeskuksesta täsmälliset tiedot sähköön kuolleista 1998–2007, tästä johtuen muutokset luvuissa edelliseen raporttiin verrattuna.

²⁾ Vahvistamaton tieto

● Henkilötyövuodet yksikköittäin

	2006	2007	2008
• Laitosvalvonta	43	42	41
• Tuote- ja laitteistovalvonta	41	45	43
• Tuki- ja kehityspalvelut, viestintä	31	30	28
HTV yhteensä	115	117	112
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	121	120	113

tanutta kaasulaiteonnettomuutta ja toinen Lapuan Räjähdetehtaalla sattunutta tulipaloo.

Vuoden aikana valmistui kaksi onnettomuustutkintaraporttia.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä (113) oli vuoden lopulla selvästi edellisvuotta pienempi, samoin henkilötyövuosien kokonaismäärä (112). Henkilöstökulut olivat 6,2 miljoonaa euroa.

Alueellistamispäätös lisäsi henkilöstön vaihtuvuutta. Alueellistamisen vuoksi irtisanoutui kuusi henkilöä eli lähtövaihtuvuus oli 8,3 %.

Laatupalkintokilpailun arvioinnissa Tukesin parhaimmiksi arviointialueiksi nousivat johtajuus ja henkilöstötulokset. Molempien alueiden pistemäärä oli 51–60 asteikolla 0–100.

Henkilöstön koulutuksessa tavoitteena ollut seitsemän koulutuspäivää/htv toteutui ja oli 7,7 päivää/htv.

Talous

Toiminnan kustannukset olivat yhteensä 10,6 miljoonaa euroa, mikä on 0,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

Teknologia-alueittain jaoteltuna suurimmat alueet ovat sähkö (38 % kustannuksista), vaaralliset kemikaalit (20 % kustannuksista) ja painelaitteet (9 % kustannuksista). Osuudet eivät ole muuttuneet edelliseen vuoteen verrattuna.

Tukes osallistuu Tilastokeskuksen ylläpitämään Valtion tuottavuustilastokyselyyn. Vuoden 2008 laskelman mukaan Tukesin kokonaistuottavuus kasvoi edellisvuoteen verrattuna.

Tukes
TURVATEKNIIKAN KESKUS

Turvatekniikan keskus Tukes
Lönrotinkatu 37 • PL 123
00181 Helsinki
puhelin 010 6052 000

Uimalankatu 1 (Hippotalo)
33540 Tampere
puhelin 010 6052 000
www.tukes.fi

Tukes valvoo ja edistää teknistä turvallisuutta ja luotettavuutta ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojelemiseksi. Toiminnan tavoitteena on turvallinen ja teknisesti luotettava yhteiskunta, jossa toimintaedellytykset markkinoilla ovat tasapuoliset. Toimialojen turvallisuustasoa seurataan ja arvioidaan onnettomuustietojen, valvontahavaintojen sekä käyttäytymistä ja asenteita koskevien kyselyjen avulla.